

GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ELEKTRONİK MÜHENDİSLİĞİ

ELM235 LOJİK DEVRE TASARIM LABORATUVARI

LAB 1 Deney Raporu

Temel Lojik Devreler, Boole Cebri ve Donanım Tanımlama Dillerine Giriş

Hazırlayanlar

1) 200102002025 – Umut Mehmet ERDEM

2) 200102002066 – Emre TANER

İçindekiler

1.	Giriş	2
2.	Problemler	2
3.	Sonuçlar ve Genel Yorumlar	17
4.	Referanslar	17

1. Giriş

Bu deneyde aşağıda verilen maddeler amaçlanmaktadır:

- 1. Boole cebri denklemleri ile doğruluk tablosu ve lojik devre diyagramları ile arasındaki ilişkiyi gözlemlemek ve dönüşümleri gerçekleştirmek.
- 2. Basit lojik kapıları kullanarak devre tasarlamak ve donanım tanımlama dili (DTD) simülasyonuyla çalışmasını doğrulamak.
- 3. Boole cebri kullanarak lojik sadeleştirme gerçekleştirmek ve sadeleştirilmiş lojik devrenin çalışmasını DTD fonksiyonel simülasyonla doğrulamak.
- 4. Zamanlama diyagramı kullanmayı ve yorumlamayı öğrenmek.

2. Problemler

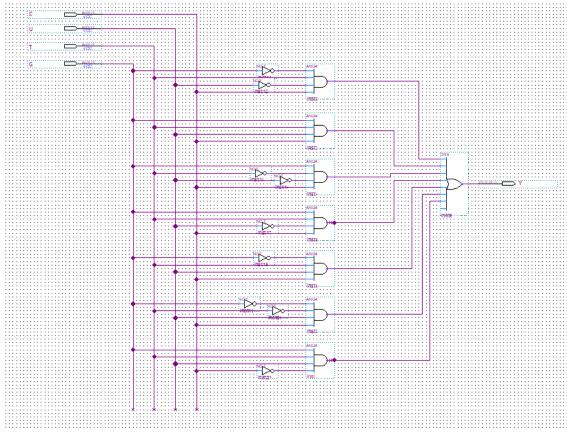
2.1. Problem I – Boole cebri kullanarak lojik devre tasarımı

2.1.1. Teorik Araştırma

a) Problem 1 de verilen Boole denkleminin doğruluk tablosu çıkarılarak lojik devre şeması Tablo 1 ve Şekil 1' de verildiği gibi yapılmıştır.

G	T	U	E	Υ
0	0	0	0	0
0	0	0	1	0
0	0	1	0	0
0	0	1	1	1
0	1	0	0	0
0	1	0	1	1
0	1	1	0	0
0	1	1	1	1
1	0	0	0	0
1	0	0	1	1
1	0	1	0	0
1	0	1	1	0
1	1	0	0	0
1	1	0	1	1
1	1	1	0	1
1	1	1	1	1

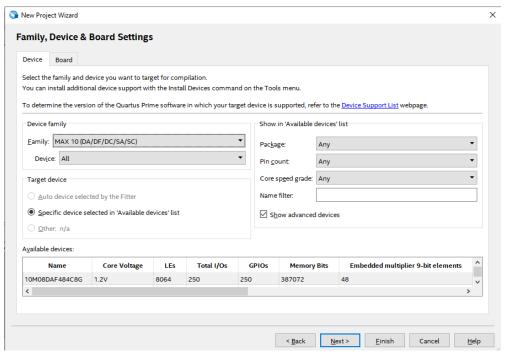
Tablo 1. Problem 1'in Doğruluk Tablosu

Şekil 1. Problem 1'de verilen cebrin pin atamaları yapılmış devre şeması

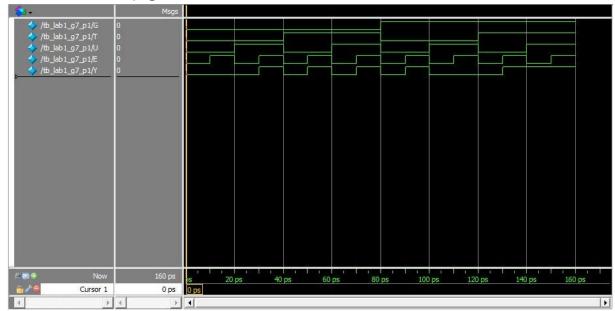
2.1.2 Deneyin Yapılışı

Quartus Prime üzerinden yeni bir proje açılmış açılan projenin üst düzey tasarım varlığının adı (name of top-level design entity) Modelsim programı üzerinden oluşturulan System Verilog (.sv) dosyası ile aynı şekilde isimlendirilmiştir. İleriki adımlarda ".sv" dosyası ve kullanılacak board Şekil 2' deki gibi seçilmiştir.

Şekil 2.Yeni proje oluştururken board seçimi

b) Zamanlama Diyagramı

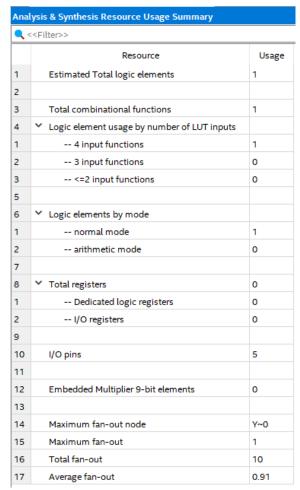

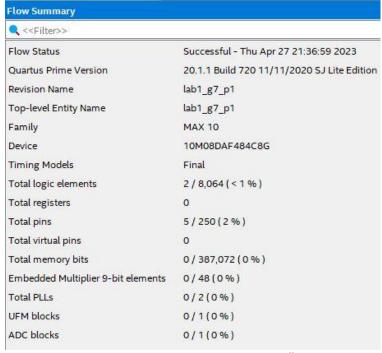
Şekil 3. Problem 1'in zamanlama diyagramı

c) Karşılaştırma Ve Yorumlama

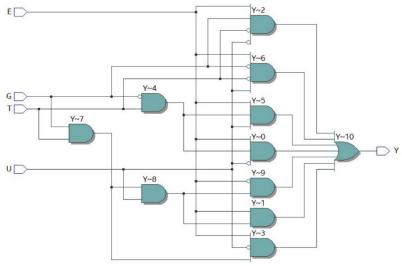
Şekil 3'te verilen simülasyon sonucunu incelersek, verilen G, T, U, E giriş değerlerine göre alınan Y çıktıları yaptığımız doğruluk tablosu ile eşleştiği gözlenmektedir.

d) Analiz, Sentez, Kaynak Kullanım Özeti Ve RTL, Eşleştirme Sonrası Teknoloji Şeması

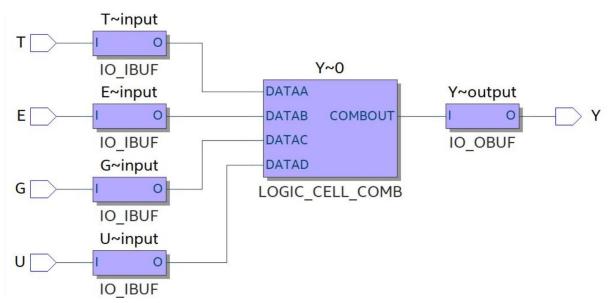

Şekil 5. Problem 1 Analiz ve Sentez Özeti

Şekil 6. Problem 1 RTL Şeması

Şekil 7. Problem 1 Eşleştirme Sonrası Teknoloji Şeması

2.1.3. Sonuçların Yorumu

Tablo 1' de oluşturmuş olduğumuz doğruluk tablosu ve buna karşılık gelen Şekil 1' deki blok diyagramı; Şekil 3'te gösterilen Simülasyon çıktısına göre doğruluk göstermiş, Şekil 6 ve Şekil 7'de gösterilen Şemalarla benzer şekilde gelmiştir.

2.1.4. Yazılan Kodlar

```
/* lab1 g7 p1.sv
* Hazırlayanlar: Umut Mehmet ERDEM - Emre TANER
* Notlar: ELM235 2023 Bahar Lab1 - Problem 1
* Y = G'TU'E + GTUE + GT'U'E + GTU'E + G'TUE + G'T'UE + GTUE' ifadesinin gerçeklemesi
*/
module lab1_g7_p1(
       input logic G, T, U, E,
      output logic Y
);
assign Y = ~G&T&~U&E | G&T&U&E | G&~T&~U&E | G&T&~U&E | ~G&T&U&E | ~G&T~EU&E | G&T&U&~E;
endmodule
/* tb_lab1_g7_p1.sv
* Hazırlayanlar: Umut Mehmet ERDEM - Emre TANER
* Notlar: ELM235 2023 Bahar Lab1 - Problem 1 Testbench
* Y = G'TU'E + GTUE + GT'U'E + GTU'E + G'TUE + G'T'UE + GTUE' denkleminin simülasyonu
* Bütün olası girişlere göre çıkış gözlemlenir.
// Zaman birimi ve simülasyon çozunurlugu
`timescale 1ns/1ps
module tb_lab1_g7_p1();
// Test tezgahlarinda port bulunmaz
       logic G, T, U, E; // test tezgahi giris sinyal tanimlari
       logic Y; // test tezgahi cikis sinyal tanimlari
// Test edilecek modulun yaratimi ve port baglantilarinin yapilmasi
// dut = device under test
       lab1_g7_p1 dut0(G, T, U, E, Y);
// Bu kisimda sinyaller test edilen devreye sirali olarak uygulanir.
// Sonuclar test edilen devre cikislarinda gozlenebilir.
initial begin
      G = 0; T = 0; U = 0; E = 0;
                                   #10 // 0000 -10 ns bekle
                                   #10 // 0001
      E = 1;
                                    #10 // 0010
      U = 1; E = 0;
                                    #10 // 0011
      E = 1;
                                    #10 // 0100
      T = 1; U = 0; E = 0;
      E = 1;
                                    #10 // 0101
      U = 1; E = 0;
                                    #10 // 0110
                                    #10 // 0111
      E = 1;
      G = 1; T = 0; U = 0; E=0;
                                    #10 // 1000
      E = 1;
                                   #10 // 1001
      U = 1; E = 0;
                                    #10 // 1010
      E = 1;
                                    #10 // 1011
                                    #10 // 1100
      T = 1; U = 0; E = 0;
      E = 1;
                                   #10 // 1101
      U = 1; E = 0;
                                   #10 // 1110
      E = 1;
                                   #10 // 1111
      $stop; // simulasyonu durdur
end
endmodule
```

2.2. Problem II- Boole Cebri Teoremlerini Kullanarak Lojik Devre Sadeleştirme 2.2.1. Teorik Araştırma

a) Problem 1' de verilen Boole cebri sadeleştirme adımları aşağıda verilmiştir. Bulunan en sade hale göre doğruluk tablosu Tablo 2' deki gibi gösterilmiştir.

$$Y = G'TU'E + GTUE + GT'U'E + GTU'E + G'TUE + G'T'UE + GTUE'$$

$$Y = TU'E(G' + G) + GTUE + GT'U'E + G'TUE + G'T'UE + GTUE'$$

$$Y = TU'E + GTUE + GT'U'E + G'TUE + G'T'UE + GTUE'$$

$$Y = TE(GU + U') + GT'U'E + G'TUE + G'T'UE + GTUE'$$

$$Y = TE(G + U') + GT'U'E + G'UE(T + T') + GTUE' = TEG + TEU' + GT'U'E + G'UE + GTUE'$$

$$Y = TEU' + GE(T'U' + T) + G'UE + GTUE' = TEU' + GE(U' + T) + G'UE + GTUE'$$

$$Y = TEU' + GET + GEU' + G'UE + GTUE' = TEU' + GT(E + U) + GEU' + G'UE$$

$$Y = TEU' + GTU + GTE + GEU' + G'UE = TEU' + GTU + GTE + GEU' + G'UE$$

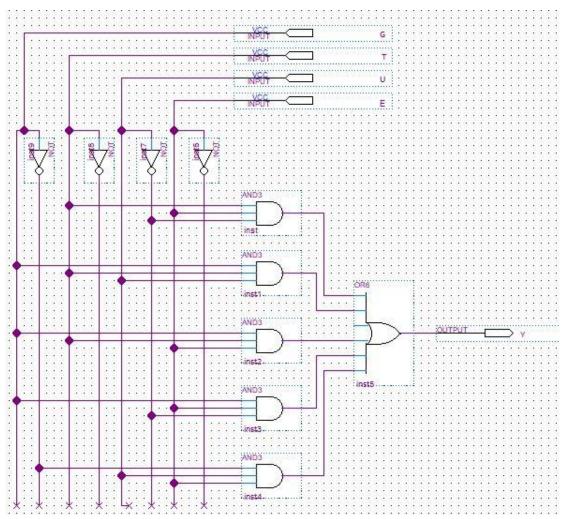
Combining, Complement ve benzetme teoremleri kullanılmıştır.

b)

G	T	U	Ε	Υ
0	0	0	0	0
0	0	0	1	0
0	0	1	0	0
0	0	1	1	1
0	1	0	0	0
0	1	0	1	1
0	1	1	0	0
0	1	1	1	1
1	0	0	0	0
1	0	0	1	1
1	0	1	0	0
1	0	1	1	0
1	1	0	0	0
1	1	0	1	1
1	1	1	0	1
1	1	1	1	1

Tablo 2. Problem 2 doğruluk tablosu

Tablo 2' de gösterilen sadeleştirilmiş denklemin doğruluk tablosu ile Tablo 1' de gösterilen problem 1'in doğruluk tablosu karşılaştırdığımızda aynı girişlerde aynı çıkışlar olduğu gözlemlenmektedir. Sadeleştirilmiş denklemin devre şeması Şekil 8' deki gibi çizilmiştir.

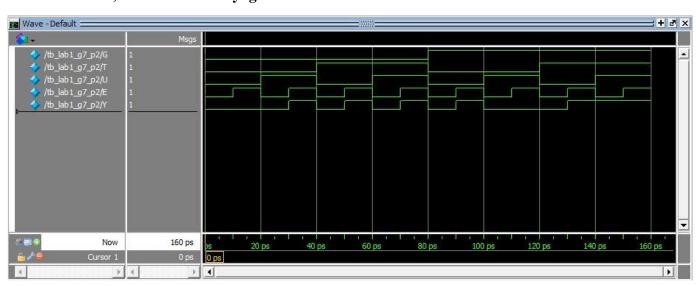

Şekil 8. Problem 2'de sadeleştirilmiş cebrin pin atamaları yapılmış devre şeması

2.2.2. Deneyin Yapılışı

Problem 1' de Quartus Prime programı üzerinden yapmış olduğumuz adımlar Problem 2 için de yapılmış olup Modelsim' den çıkan zamanlama diyagramı Şekil 9' daki gibi bulunmuştur.

c) Zamanlama Diyagramı

Şekil 9. Problem 2'nin zamanlama diyagramı

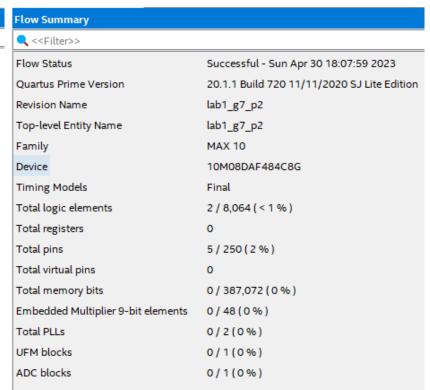
d) Karşılaştırma Ve Yorumlama

Şekil 9' daki simülasyon sonuçları incelendiğinde, Şekil 8' deki oluşturulmuş olan devre şemasına uyduğu ve Tablo 2' deki doğruluk tablosunda doğru sonuç verdiği dolayısı ile Tablo 1 ve Problem 1'de verilen denklemi sağladığı görülmüştür.

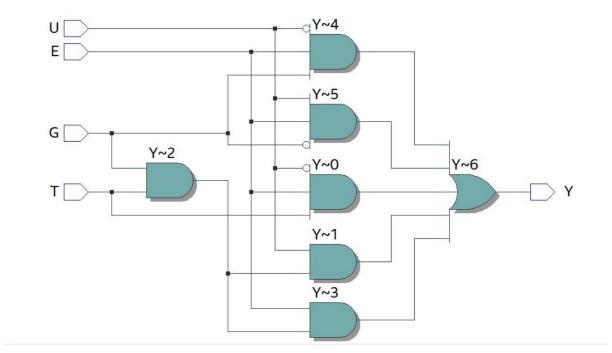
e) Analiz, Sentez, Kaynak Kullanım Özeti Ve RTL, Eşleştirme Sonrası Teknoloji Şeması

<u> </u>	< <filter>></filter>	
	Resource	Usag
1	Estimated Total logic elements	1
2		
3	Total combinational functions	1
4	 Logic element usage by number of LUT inputs 	
1	4 input functions	1
2	3 input functions	0
3	<=2 input functions	0
5		
6	✓ Logic elements by mode	
1	normal mode	1
2	arithmetic mode	0
7		
8	▼ Total registers	0
1	Dedicated logic registers	0
2	I/O registers	0
9		
10	I/O pins	5
11		
12	Embedded Multiplier 9-bit elements	0
13		
14	Maximum fan-out node	Y~0
15	Maximum fan-out	1
16	Total fan-out	10
17	Average fan-out	0.91

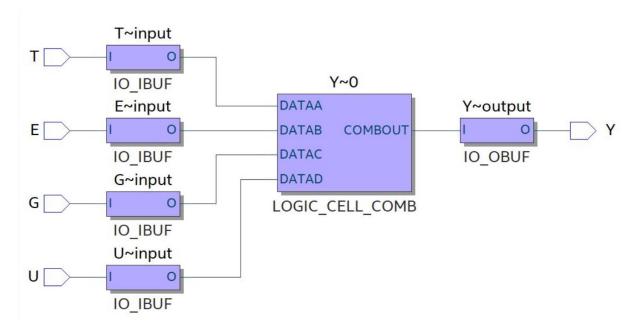
Şekil 10.Problem 2 Analiz ve Sentez Kaynak Kullanım Özeti

Şekil 11. Problem 2 Analiz ve Sentez Özeti

Şekil 12. Problem 2 RTL Şeması

Şekil 13. Problem 2 Eşleştirme Sonrası Teknoloji Şeması

2.2.3. Sonuçların Yorumu

Problem 2'de Şekil 8'de teorikte yapmış olduğumuz doğruluk tablosuna göre oluşturduğumuz blok diyagramın Şekil 12' de gösterilen RTL şemasına ve Şekil 13'te gösterilen eşleştirme sonrası teknoloji şemasına benzer çıktığı görülmektedir. Buna göre teorik olarak yaptığımız şemanın doğru olduğu söylenebilir.

2.2.4. Yazılan Kodlar

```
/* lab1 g7 p2.sv
* Hazırlayanlar: Umut Mehmet ERDEM - Emre TANER
* Notlar: ELM235 2023 Bahar Lab1 - Problem 2
* Y = TEU'+GTU+GTE+GEU'+G'UE ifadesinin gerçeklemesi
*/
module lab1_g7_p2(
       input logic G, T, U, E,
      output logic Y
);
assign Y = T\&E\&\sim U \mid G\&T\&U \mid G\&T\&E \mid G\&E\&\sim U \mid \sim G\&U\&E;
endmodule
/* tb lab1 g7 p2.sv
* Hazırlayanlar: Umut Mehmet ERDEM - Emre TANER
* Notlar: ELM235 2023 Bahar Lab1 - Problem 2 Testbench
* Y = TEU'+GTU+GTE+GEU'+G'UE denkleminin simülasyonu
* Bütün olası girişlere göre çıkış gözlemlenir.
// Zaman birimi ve simülasyon çozunurlugu
`timescale 1ns/1ps
module tb_lab1_g7_p2();
// Test tezgahlarinda port bulunmaz
       logic G, T, U, E; // test tezgahi giris sinyal tanimlari
       logic Y; // test tezgahi cikis sinyal tanimlari
// Test edilecek modulun yaratimi ve port baglantilarinin yapilmasi
// dut = device under test
       lab1 g7 p2 dut0(G, T, U, E, Y);
// Bu kisimda sinyaller test edilen devreye sirali olarak uygulanir.
// Sonuclar test edilen devre cikislarinda gozlenebilir.
initial begin
      G = 0; T = 0; U = 0; E = 0;
                                    #10 // 0000 -10 ns bekle
                                    #10 // 0001
      E = 1;
      U = 1; E = 0;
                                    #10 // 0010
      E = 1;
                                    #10 // 0011
                                    #10 // 0100
      T = 1; U = 0; E = 0;
      E = 1;
                                    #10 // 0101
      U = 1; E = 0;
                                    #10 // 0110
                                    #10 // 0111
      E = 1;
      G = 1; T = 0; U = 0; E = 0;
                                     #10 // 1000
                                    #10 // 1001
      E = 1;
      U = 1; E = 0;
                                    #10 // 1010
                                    #10 // 1011
      E = 1:
                                    #10 // 1100
      T = 1; U = 0; E = 0;
      E = 1;
                                    #10 // 1101
      U = 1; E = 0;
                                    #10 // 1110
      E = 1;
                                    #10 // 1111
      $stop; // simulasyonu durdur
end
endmodule
```

2.3. Problem III – Zamanlama Diyagramı Ve Dalga Şekli Yardımıyla Lojik Devre Tasarımı

2.3.1. Teorik Araştırma

a) Verilen zamanlama diyagramına göre verilen iki farklı devre için doğruluk tablosu Tablo 3'te verilmiştir. Oluşturulan tabloya göre mintermler toplanmış SOP denklemleri teorik olarak aşağıdaki gibi bulunmuş ve sadeleştirilmiştir. Sadeleştirilen denkleme göre devrenin blok diyagramları çıkarılmış, Şekil 14 ve Şekil 15' te gösterilmiştir.

G	Т	U	E	X	Υ
0	0	0	0	1	1
0	0	0	1	0	1
0	0	1	0	1	1
0	0	1	1	0	1
0	1	0	0	0	1
0	1	0	1	0	1
0	1	1	0	1	1
0	1	1	1	0	1
1	0	0	0	1	1
1	0	0	1	0	1
1	0	1	0	1	0
1	0	1	1	0	0
1	1	0	0	0	1
1	1	0	1	0	1
1	1	1	0	1	0
1	1	1	1	0	0

Tablo 3. Problem 3'in Doğruluk Tablosu

Y = G'T'U'E' + G'T'UE' + G'T'UE' + G'TU'E + G'TU'E' + G'TUE' + G'TUE' + GT'U'E' + GT'U'E + GTU'E' +

Y = G'T'U'(E+E') + G'T'U(E'+E) + G'TU'(E+E') + G'TU(E+E') + GT'U'(E+E') + GTU'(E'+E) (combining teoremi)

Y = G'T'U' + G'T'U + G'TU' + G'TU + GT'U' + GTU' (complement teoremi)

Y = G'T'(U'+U) + G'T(U'+U) + GU'(T'+T) (combining teoremi)

Y = G'T' + G'T + GU' (complement teoremi) = G'(T'+T) + GU' (combining teoremi)

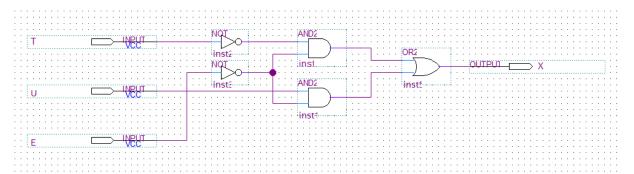
Y = G' + GU' (complement teoremi) = G' + U' (benzetme teoremi)

X = G'T'U'E' + G'T'UE' + GT'UE' + GT'UE' + GT'UE' + GTUE' X = G'T'E'(U'+U) + TUE'(G' + G) + GT'E'(U+U') (combining teoremi)

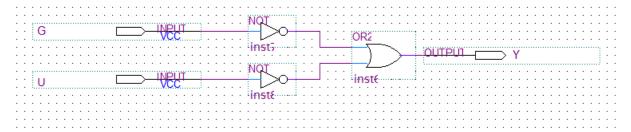
X = G'T'E' + TUE' + GT'E' (complement teoremi) = T'E'(G+G') + TUE' (combining teoremi)

X = T'E' + TUE' X = E'(T'+TU) (combining & benzetme teoremi) = T'E' + UE'

b)

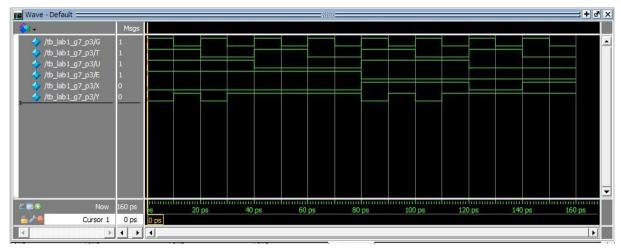
Şekil 14. Problem 3' te X için sadeleştirilmiş cebrin pin atamaları yapılmış devre şeması

Şekil 15. Problem 3' te Y için sadeleştirilmiş cebrin pin atamaları yapılmış devre şeması

2.3.2. Deneyin Yapılışı

Problem 1' de Quartus Prime programı üzerinden yapmış olduğumuz adımlar Problem 3 için de yapılmış olup Modelsim programı çıkan zamanlama diyagramı Şekil 16' daki gibi bulunmuştur.

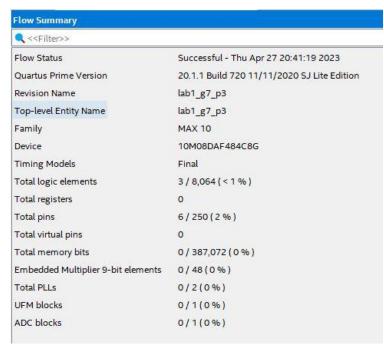

Şekil 16. Problem 3'de X ve Y için zamanlama diyagramı

Lab1 föyünde verilen dalga grafiğine göre Şekil 16'de bulduğumuz dalga grafiğini incelediğimizde iki grafiğin eşleştiği görülmektedir. Buna göre; teorik olarak yapmış olduğumuz Tablo 3' deki doğruluk tablosu, X ve Y denklemleri, Şekil 14 ve Şekil 15' deki şemaların doğru olduğu teyit edilmiştir.

c) Analiz, Sentez, Kaynak Kullanım Özeti Ve RTL, Eşleştirme Sonrası Teknoloji Şeması

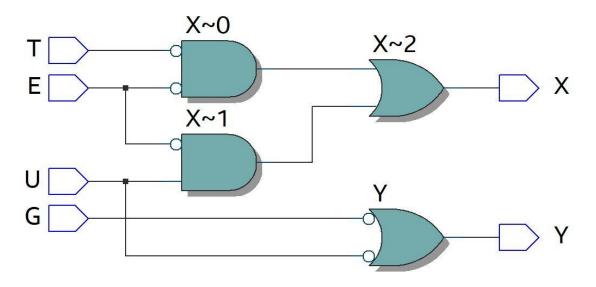
<pre><<filter>></filter></pre>			
	Resource	Usage	
1	Estimated Total logic elements	2	
2			
3	Total combinational functions	2	
4	➤ Logic element usage by number of LUT inputs		
1	4 input functions	0	
2	3 input functions	1	
3	<=2 input functions	1	
5			
6	✓ Logic elements by mode		
1	normal mode	2	
2	arithmetic mode	0	
7			
8	▼ Total registers	0	
1	Dedicated logic registers	0	
2	I/O registers	0	
9			
10	I/O pins	6	
11			
12	Embedded Multiplier 9-bit elements	0	
13			
14	Maximum fan-out node	U∼input	
15	Maximum fan-out	2	
16	Total fan-out	13	
17	Average fan-out	0.93	

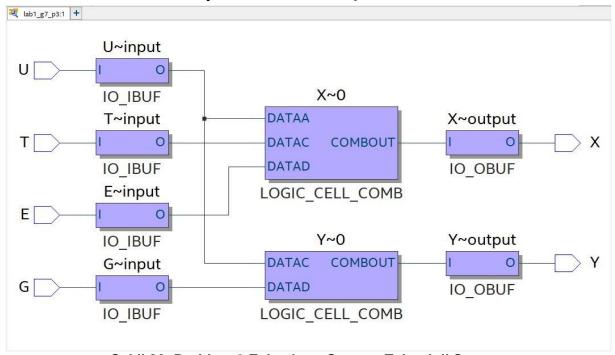
Şekil 18. Problem 3 Analiz ve Sentez Özeti

Şekil 17. Problem 3 Analiz ve Sentez Kaynak Kullanım Özeti

Şekil 19. Problem 3 RTL Şeması

Şekil 20. Problem 3 Eşleştirme Sonrası Teknoloji Şeması

2.3.3. Sonuçların Yorumu

Şekil 14 ve Şekil 15' te teyit ettiğimiz blok diyagramlarına göre Şekil 19' daki RTL ve Şekil 20' deki eşleştirme sonrası teknoloji şemasını incelersek Quartus Prime programı üzerinden almış olduğumuz şemalarının doğru olduğunu söyleyebiliriz.

2.3.4. Yazılan Kodlar

```
/* lab1_g7_p3.sv
* Hazırlayanlar: Umut Mehmet ERDEM - Emre TANER
 Notlar: ELM235 2023 Bahar Lab1 - Problem 3
* Y = G' + U' ve X = T'E' + UE' ifadesinin gerçeklemesi
module lab1_g7_p3(
      input logic G, T, U, E,
      output logic X, Y
);
assign X = \sim T\&\sim E \mid U\&\sim E;
assign Y = \sim G \mid \sim U;
endmodule
/* tb lab1 g7 p3.sv
* Hazırlayanlar: Umut Mehmet ERDEM - Emre TANER
* Notlar: ELM235 2023 Bahar Lab1 - Problem 3 Testbench
* Y = G' + U' ve X = T'E' + UE' denkleminin simülasyonu
* Bütün olası girişlere göre çıkış gözlemlenir.
*/
// Zaman birimi ve simülasyon çozunurlugu
`timescale 1ns/1ps
module tb_lab1_g7_p3();
// Test tezgahlarinda port bulunmaz
      logic G, T, U, E; // test tezgahi giris sinyal tanimlari
      logic X, Y; // test tezgahi cikis sinyal tanimlari
// Test edilecek modulun yaratimi ve port baglantilarinin yapilmasi
// dut = device under test
      lab1_g7_p3 dut0(G, T, U, E, X, Y);
// Bu kisimda sinyaller test edilen devreye sirali olarak uygulanir.
// Sonuclar test edilen devre cikislarinda gozlenebilir.
initial begin
      G = 1; T = 1; U = 1; E=1;
                                    #10 // 1111 - 10ns bekle
      G = 0;
                                    #10 // 0111
      G = 1; T = 0;
                                    #10 // 1011
                                    #10 // 0011
      G = 0;
      G = 1; T = 1; U = 0;
                                    #10 // 1101
      G = 0;
                                    #10 // 0101
      G = 1; T = 0;
                                    #10 // 1001
      G = 0;
                                    #10 // 0001
      G = 1; T = 1; U = 1; E=0;
                                    #10 // 1110
      G = 0;
                                    #10 // 0110
                                    #10 // 1010
      G = 1; T = 0;
      G = 0;
                                    #10 // 0010
      G = 1; T = 1; U = 0;
                                    #10 // 1100
                                    #10 // 0100
      G = 0;
      G = 1; T = 0;
                                    #10 // 1000
                                    #10 // 0000
      G = 0;
      $stop; // simulasyonu durdur
end
endmodule
```

3. Sonuçlar ve Genel Yorumlar

Yapılan laboratuvar çalışmasında, yaptığımız adımların belli bir hiyerarşi içerisinde teorik bilginin simüle edilip daha sonra sentezlenerek ürünün ortaya çıktığı görülmüştür. Buna göre; simüle edilecek denklemin öncelikle doğruluk tablosu çıkarılmış, daha sonra çıkarılan doğruluk tablosuna ve Boole denklemine göre ModelSim üzerinden kodu yazılmıştır. ModelSim programında birkaç hata ile karşılaşılmış ve bunların nedenleri anlaşılmıştır. Alınan birkaç hata şu şekildedir:

- 1. Kodun yazılması sırasında söz dizimi hatası alınması ve bunların fark edilmesi
- 2. Kodun hata alması durumunda derlenememesi ve bundan dolayı Library>Work bölümünde görünmemesi

Quartus Prime programı üzerinden yeni proje açılmış projedeki her bir dosyanın isimlendirmesi System Verilog dosyalarındaki ile aynı isimlendirilmiştir. Oluşturulan dosyalar derlenerek RTL ve Eşleştirme Sonrası Teknoloji Şeması, Kaynak Kullanım Özeti, Analiz Ve Sentez Özeti verileri alınmıştır. "Technology Map Viewer(Post-mapping)" de gösterilen mantık hücre miktarları kaynak kullanım özetinde gösterilen "Estimated total logic elements" değerine göre belirlenmektedir. Kaynak kullanım özetinde belirtilen "I/O pins" ifadesinden kullanılan giriş ve çıkış pin miktarları görülebilir. Aynı ifade analiz ve sentez özetinde "total pins" ifadelerinde gösterilmektedir. Giriş kısmında amaçlanan ifadeler gerçekleştirilmiş ve başarıyla sonuçlandırılmıştır.

4. Referanslar

[1] Intel® Quartus® Prime Software Suite. URL: https://www.intel.com.tr/content/www/tr/tr/software/programmable/quartus-prime/overview.html Accessed: 21.02.2020

[2] Quartus Prime Introduction Using Schematic Designs. URL: ftp://ftp.intel.com/Pub/fpgaup/pub/Intel_Material/16.0/Tutorials/Schematic/Quartus_II_Introduction.pdf Accessed: 21.02.2020